

ÉTIENNE BALIBAR

ΕΥΡΩΠΗ, ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΤΕΛΟΣ;

Επιμέλεια-Εισαγωγή: Μιχάλης Μπαρτσίδης
Μετάφραση: Γιάννης Ανδρουλιδάκης

Ταξιδευτής

ÉTIENNE BALIBAR

© copyright «Ταξιδευτής»

Αθήνα 2017

Τίτλος πρωτοτύπου:
EUROPE: CRISE ET FIN?
Editions Le Bord de l' Eau (2015)

ISBN: 978-960-579-073-8

Μετάφραση: Γιάννης Ανδρουλιδάκης

Επιμέλεια: Μιχάλης Μπαρτσιδης

Σελιδοποίηση: Ασπασία Μπακογιάννη

Εκδόσεις «Ταξιδευτής»
Βαλτετσίου 10, Τ.Κ. 106.80 Αθήνα
Τηλ. 210-3638616, Fax. 210-3628617

email: info@taxideftis.gr
www.taxideftis.gr

Όλα τα δικαιώματα ανήκουν στους ιδιοκτήτες copyright.
Απαγορεύεται η αναπαραγωγή του έργου (ή τμήματός του)
με οποιοδήποτε μέσο, χωρίς γραπτή άδειά τους.

ΕΥΡΩΠΗ, ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΤΕΛΟΣ;

Επιμέλεια:
Μιχάλης Μπαρτσιδης

Μετάφραση:
Γιάννης Ανδρουλιδάκης

 Ταξιδευτής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή του Επιμελητή.....	11
Πρόλογος του Ετιέν Μπαλιμπάρ για την ελληνική έκδοση	35

ΜΕΡΟΣ I

1. Avant propos: Μεσοβασιλεία	59
2. Άνοιγμα: Ευρώπη: κρίση και τέλος; (2010)	83

ΜΕΡΟΣ II

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ (2010-2014), ΟΙ ΔΥΟ ΔΡΟΜΟΙ

3. Λόγος στην Αθήνα.....	95
4. Δύο σενάρια για τον εκδημοκρατισμό στην παγκοσμιοποίηση: Η Ευρώπη σε σταυροδρόμι.....	121
5. Να αναθεμελιώσουμε την Ευρώπη;.....	143

ΜΕΡΟΣ III

ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΙ, ΣΥΝΟΡΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΕΙΣ

6. Η αδυναμία των εθνών και το «λαϊκιστικό» ζήτημα.....	163
7. Η Ευρώπη-φρούριο και η «προσφυγική πρόκληση».....	179
8. Ευρώπη και πρόσφυγες: η διεύρυνση	193

ΜΕΡΟΣ IV

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

9. Ευρώπη: Η επανάσταση από τα πάνω;.....	213
10. Ποια «δημοκρατική» Ευρώπη; (Μια απάντηση στον Χάμπερμας).....	221
11. Πώς θα λύσουμε το παράδοξο του «ευρωπαϊκού λαού»;.....	227
12. Ψευδο-φεντεραλισμός και η στιγμή της συγκρότησης.....	245

ΜΕΡΟΣ V

ΚΛΕΙΣΙΜΟ: 13η ΙΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΑ;

13. Η υπαγόρευση των Βρυξελλών και το δίλημμα ΣΥΡΙΖΑ.....	275
14. Θέσεις της 29ης Αυγούστου 2015 για την αναθεμελίωση της Ευρώπης.....	307
15. Κατακλείδα.....	339

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗ

«Πού βαδίζουμε; Κανείς δεν το ξέρει και κανείς δεν είναι σε θέση να ορίσει την οποιαδήποτε στρατηγική για να αντιμετωπίσει έναν κόσμο ολωσδιόλου άγνωστο ως προς τις ουσιαστικές του δομές... Βρισκόμαστε στο στάδιο που τίποτε δεν επιτρέπει το προανάκρουσμα του μέλλοντος και την θεμελίωση μιας "νέας ηγεμονίας" για να ενώσει την κατακερματισμένη σε ψευδοεθνικές και γεω-ζηλωτικές συγκρούσεις ανθρωπότητα». Αλτουσέρ, Φιλοσοφικά, 149¹

Βρισκόμαστε στο τέλος του 2016, εν μέσω συνεχών διεθνών εξελίξεων που τείνουν προς ανατροπή της μέχρι τούδε ισορροπίας. Το ευρωπαϊκό πεδίο φαίνεται πολύ κρίσιμο για την παγκόσμια κατάσταση και την τροπή που θα πάρουν οι μετασχηματισμοί. Για το λόγο αυτό είναι αναγκαία μια πιο διεθνική επαφή και αίσθηση των πραγμάτων για την απόκτηση της οποίας παίζουν σημαντικό ρόλο οι στοχαστές.

Το βιβλίο του Ετιέν Μπαλιμπάρ αποτελείται από μια σειρά άρθρων που γράφτηκαν κατά τη διάρκεια της κρίσης μετά το

¹ Παραθέτουμε το απόσπασμα κυρίως για την εντυπωσιακή ιστορικοφιλοσοφική του ενόραση παρά το γεγονός ότι προέρχεται από τα ύστερα έργα του Αλτουσέρ τα οποία δεν χαρακτηρίζονται από την εννοιολογική συστηματικότητα του κυρίως έργου του. Η υπαγόρευση είναι δική μας για να τονίσουμε το σημείο δυνατής επανερμηνείας του γκραμσσιανού αποσπασματος, όπως ακριβώς θα δούμε ότι μας υποδεικνύει ο Μπαλιμπάρ, πέρα από την γνωστή περί Μεσοβασιλείας ως «εποχής των περσικών» (έκφραση που δεν αναφέρεται, άλλωστε, στο ιταλικό κείμενο).

Βρισκόμαστε στο τέλος του 2016, εν μέσω συνεχών διεθνών εξελίξεων που τείνουν προς ανατροπή της μέχρι τούδε ισορροπίας. Το ευρωπαϊκό πεδίο φαίνεται πολύ κρίσιμο για την παγκόσμια κατάσταση και την τροπή που θα πάρουν οι μετασχηματισμοί. Για το λόγο αυτό είναι αναγκαία μια πιο διεθνική επαφή και αίσθηση των πραγμάτων για την απόκτηση της οποίας παίζουν σημαντικό ρόλο οι στοχαστές όπως ο Ετιέν Μπαλιμπάρ.

Ο Μπαλιμπάρ, όπως το συνηθίζει, είναι αρκούντως προσεκτικός και λαμβάνει πολιτική θέση με τρόπο αργό, ζυγιάζει και ξαναζυγιάζει τα πράγματα, τις τάσεις, τις δυνάμεις που αντιμάχονται και τους παράγοντες που επηρεάζουν την πολιτική και ιστορική συγκυρία. Γίνεται μάλιστα ακόμη πιο επιφυλακτικός όταν πρόκειται για ένα τόσο σύνθετο πρόβλημα όπως η κρίση μιας ολοκλήρωσης. Πρόκειται για την κρίση της πιο σύνθετης πολιτικής δομής που έχει υπάρξει μετά τις αυτοκρατορίες και τα κράτη έθνη. Ουσιαστικά, μια ολοκλήρωση ως διαδικασία συγκρότησης είναι ως τέτοια συνώνυμο της κρίσης. Τα στοιχεία μιας τέτοιας κρίσης όπως η αβεβαιότητα, η πληθώρα των αντιμαχόμενων και αντιρροπούμενων δυνάμεων και παραγόντων, η τριπλή δομή σε υπο-εθνικό/ διεθνικό/ υπερεθνικό επίπεδο όπου αρθρώνονται οι εξελίξεις, όλα αυτά δημιουργούν μια συνθετότητα εντελώς πρωτότυπη ιστορικά που καθιστά οποιαδήποτε πρόβλεψη εξαιρετικά παρακινδυνευμένη.

Στο βιβλίο κυριαρχεί η ανάλυση της Ε.Ε. υπό το φως της εξέλιξης της ελληνικής κρίσης την οποία ο συγγραφέας παρακολουθεί από πολύ κοντά με τις συχνές επισκέψεις του στην Ελλάδα.